

Varhaiskasvatuksen haitattomien kemikaalien green deal

-

Tekstiilikriteerien julkaisutilaisuus

WEBINAARI

19.1.2024

Ohjelma

HUOM!

- Toivomme aktiivista keskustelua
- Kysymyksiä voi laittaa myös chattiin
- Pidättehän mikrofonit mykistettyinä puheenvuorojen aikana

9.00 Tervetuloa!

Haitallisten aineiden vähentäminen päiväkotiympäristön hankinnoissa -green deal, Jenni Rovio, Motiva Oy

Kriteeristön esittely: Tekstiilikriteerien esittely, Piia Leskinen, asiantuntija, Turun AMK

Keskustelumahdollisuus ja kysymykset

Kriteeripankki-palvelun esittely ja päätössanat, Jenni Rovio, Motiva Oy

10.00 Tilaisuus päättyy

Haitallisten aineiden vähentäminen varhaiskasvatuksen hankinnoissa –sopimus 2020 - 2025

- Sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, Helsingin, Tampereen ja Vantaan kaupungit, Monetra Oulu Oy sekä Tuomi Logistiikka Oy allekirjoittivat **vapaaehtoisen** green deal -sopimuksen haitallisten aineiden vähentämiseksi varhaiskasvatuksen ympäristössä vuonna 2020.
- Green dealin taustalla on **kansallinen kemikaaliohjelma 2022 - 2035**, jossa määritellään julkiset hankinnat yhdeksi keinoksi minimoida ympäristö- ja terveysriskejä. Ohjelmassa on keskeinen rooli turvallisella **kiertotalousnäkökulmalla**.
- Hankintayksiköt kokoavat tietoa ja **raportoivat** tekemistään toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista, sekä saavutetuista tuloksista KEINOLle sekä ministeriöille.

Miksi diili kemikaalien ja haitallisten aineiden vähentämiseksi?

- Sopimuksen tavoitteena on julkisten hankintojen kautta **vähentää haitallisia kemikaaleja** (aineita) varhaiskasvatuksen ympäristössä, sekä lisätä **pohjoismaisen ympäristömerkinnän** saaneiden tuotteiden ja palveluiden hankintaa ja siten vähentää lasten kokonaiskemikaalialtistumista.
- Kemikaalien kieltäminen lainsäädännöllä byrokraattista ja aikaa vievää, sillä kemikaalien ympäristö- ja terveyshaitoista on oltava ensin erityisen vahvaa näyttöä.
- Kiellettyjen aineiden valvonta ja testaaminen tuotteissa on haastavaa, eikä mikään viranomainen pysty tätä täysin järjestelmällisesti toteuttamaan.
- Julkisissa hankinnoissa on tarpeen asettaa kemikaaleihin liittyviä vaatimuksia ja seurata vaatimusten toteutumista.
- Tavoitellaan vaikutuksia niin ihmisten terveyteen kuin ympäristön suojelemisen.

Miten tekstiilikriteerit syntyivät?

- Kriteerit koskevat **uutena ostettavia tekstiilituotteita**, mm. ihokosketuksessa olevat tuotteet, sisustustekstiilit sekä muut riskiperusteisesti arvioidut tuotteet.
- Kriteerien raamit syntyivät green dealin sopimuksen ja hankintayksiköiden **tavoitteiden pohjalta**. Olennaista oli tukeutua **tutkittuun tietoon** sekä asiantuntija-arvioihin.
- **Tehtiin markkinakartoitusta ja yhteistyötä alan yritysten kanssa:**
  - Tietopyyntö ja ennakoiva markkinavuoropuhelu Vastuulliset työvaatteet ja varhaiskasvatuksen tekstiilit yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa 09/2022
  - Tietopyyntö koskien tekstiilien kiertotaloutta ja haitallisia aineita 06/2023
  - Ennakkokysely yrityksille ja markkinavuoropuhelu 11/2023, jälkikysely 12/2023
- **Asiantuntijatuki:** Tukes (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto), Turun AMK kiertotalouden, kestävien hankintojen sekä haitallisten aineiden asiantuntijat sekä Pohjoismaisen ympäristömerkinnän asiantuntijat.
- Yhteistyö **Suomen tekstiili & muoti ry**

KEINO

Tekstiilikriteerien esittely

Piia Leskinen, Turun ammattikorkeakoulu

Green deal -sopimuksen tavoitteet

Green deal sopimuksella pyritään erityisesti:

- **vähentämään tarpeettomia antimikrobisia** aineita sekä **hajusteita ja väriaineita**;
- **soveltamaan** niin sanotuista leludirektiivistä ja -laista tulevia **alle 36 kuukauden ikäluokkaan kohdistuvia tiukempia kemikaalirajoituksia kaikkien lelujen ja lastenhoitotarvikkeiden hankinnoissa**;
- **lisäämään toimittajien hankintayksiköille ilmoittamaa tietoa** (tarkka kemikaaliluettelo ja pitoisuudet) **hankintojen erityistä huolta aiheuttavista aineista** (REACH art 33 ja sen kandidaattilista); ja
- **laatimaan yhteiset hankintakriteerit** ja hankintasopimusten sopimusehdot haitallisten aineiden vähentämiseksi varhaiskasvatuksen ympäristössä ja soveltamaan niitä hankinnoissa hankintayksiköjen omien toimeenpanosuunnitelmien mukaisesti.

Kriteeristön vaatimukset

- Erityistä huolta aiheuttavat aineet, SVHC-aineet, sekä syöpävaaralliset, perimää vaurioittavat ja lisääntymiselle vaaralliset aineet, CMR-aineet
- PVC
- Fluoratut yhdisteet
- Formaldehydi
- Palonestoaineet
- Väriaineet
- Biosidit

Liite 1. Ohjeita hankintayksiköille tekstiilikriteerien hyödyntämiseen

- Vaikuttamisen paikat ja toimintatavat hankintaprosessissa
- Reach –asetuksen vaatimukset tekstiituotteiden osalta
- Tekstiilit ja kiertotalous: Kuinka julkinen hankkija voi edistää kiertotalouden toteutumista
  - Kierrätysmateriaali / kierrätyskuitu
- Tekstiilien laatuun ja kestävyysvaikutteita ominaisuuksia, laadun varmistus
  - Julkisille hankkijoille suunnattuja oppaita
- Palonestoaineet sisustusmateriaaleissa
- Kriteeripankki, vastuullisuuskriteerit käyttöön

Liite 2. Saatekirjemalli varhaiskasvatuksen johdolle ja henkilöstölle

19.1.2024

Liite 2

Haitallisten aineiden vähentäminen varhaiskasvatuksen hankinnoissa – kestävien hankintojen green deal –sopimus

Hei

Kuntanne ja sitä myötä varhaiskasvatustyksikkönne on mukana Haitallisten aineiden vähentäminen varhaiskasvatuksen hankinnoissa – kestävien hankintojen green deal –sopimuksessa. Sopimuksen tavoitteena on vähentää haitallisia kemikaaleja (aineita) varhaiskasvatuksen ympäristössä, sekä lisätä pohjoismaisen ympäristömerkinnän (ns. Joutsenmerkki) saaneiden tuotteiden ja palveluiden hankintaa.

Tässä viestissä on yleistä tietoa green deal -sopimuksesta, sen vaikutuksista hankintoihin sekä toimenpidetoiveet varhaiskasvatustyksiköille.

Liite 3. Kansallinen Code of Conduct ja itsearviointi-lomake

- Hankinta-Suomi-yhteistyössä on laadittu kansalliset vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet (Code of Conduct)
- Lisätietoa: [Vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet](#)
- Green deal kansallista dokumenttia mukailien laatinut oman itsearviointiosa-alueen haitallisten aineiden hallinnasta

Tilaaajana olemme sitoutuneet haitallisten aineiden huomioimiseen/vähentämiseen varhaiskasvatuksen hankinnoissa (Haitallisten aineiden vähentäminen varhaiskasvatuksen hankinnoissa green deal -sopimus) Pyydämme teitä vastaamaan alla oleviin kysymyksiin.	
Selvityspyynnö	Onko toimittaja nimennyt vastuuhenkilön, jonka vastuulla on kemikaalilainsäädännön velvoitteiden noudattamisen valvonta?
☐ Kyllä	
☐ Ei	
Selvityspyynnö	Esineiden toimittajien on toimitettava REACH-asetuksen 33 artiklan 1 kohdan mukaiset tiedot Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) ylläpitämään SCIP-tietokantaan tammikuusta 2021 lähtien. Kuvaile lyhyesti toimittajan prosessi, jolla varmistatte vaatimuksen täyttymisen.
Selvitys	Kirjoita tähän
Selvityspyynnö	Esineiden valmistajan tai maahantuojan on ilmoitettava erityistä huolta aiheuttavan aineen tiedot. Ilmoitus Euroopan kemikaalivirastoon tulee tehdä 6 kuukauden kuluessa siitä, kun aine on lisätty kandidaattilistalle. Kuinka varmistatte, että tuotteenne täyttävät ajantasaisen kandidaattilistan vaatimukset?
Selvitys	Kirjoita tähän
Selvityspyynnö	Kuvaile lyhyesti prosessi, jolla toimittaja kerää tietoa toimitusketjusta tuotteiden sisältämistä haitallisista aineista?
Selvitys	Kirjoita tähän
Selvityspyynnö	Kuvaile lyhyesti prosessi, jolla toimittaja toimittaa tietoa tuotteiden sisältämistä haitallisista aineista tilaajalle.
Selvitys	Kirjoita tähän

KEINO

Kestävien & innovatiivisten
julkisten hankintojen
verkostomainen osaamiskeskus

Kysymykset ja kommentit

KEINO

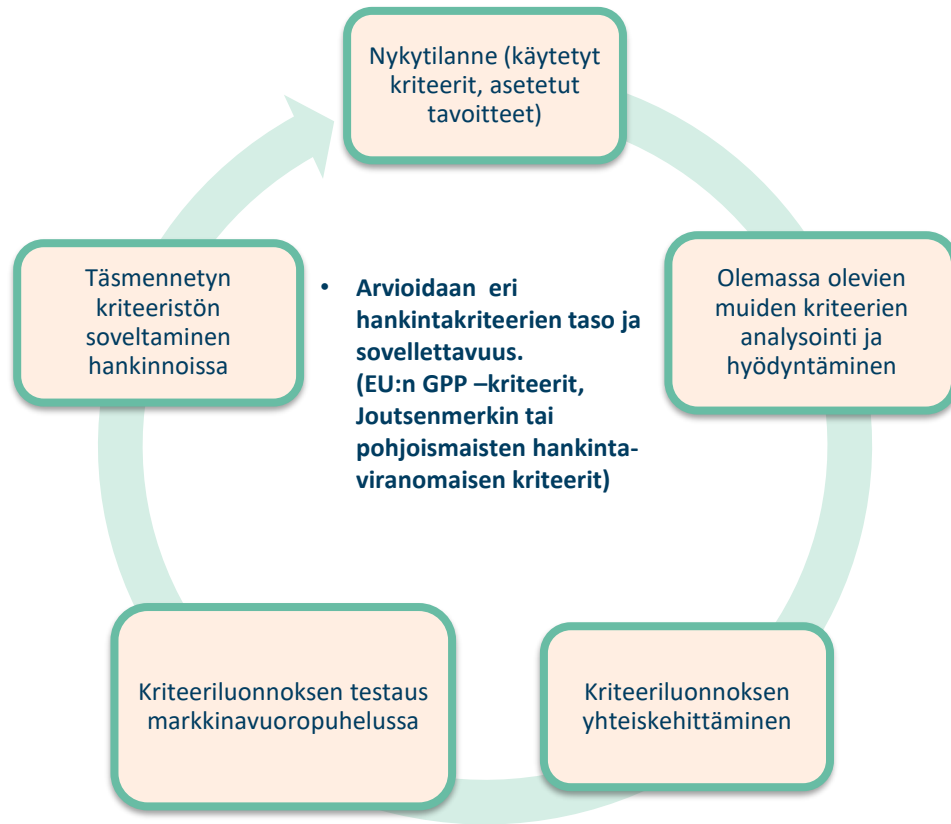

Tilaisuuden päätössanat

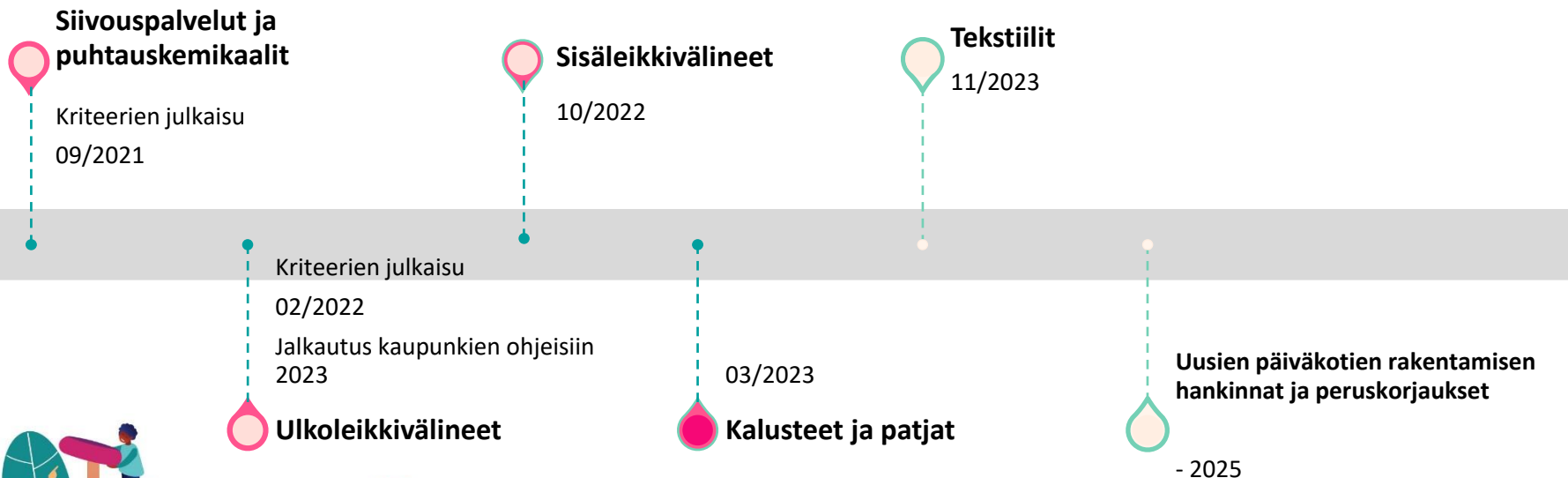
Jenni Rovio
Motiva Oy/KEINO-osaamiskeskus

Hankintakriteerit muutoksen ajureina – jatkuva prosessi

- Hankintakriteerien kehitystyö on jatkuvaa ja sitä tehdään yhteistyössä tilaajien ja toimittajien (yritysten) kanssa.
- Hankintayksikkö asettaa aina itse kriteerien tason omien tavoitteiden ja markkinakartoituksen perusteella.
- Hankintasopimus, sopimuse seuranta ja sopimuskauden aikainen yhteistyö.
- Keräämme hankinnoista käyttökokemuksia. Tarjoavien yritysten kannattaa tuoda esiin innovatiivisuuttaan ja toimia kestäväen kemian edelläkävijöinä.

Haitallisten aineiden vähentäminen päiväkotiympäristön hankinnoissa -green deal

Ulkoleikkivälineet

Kalusteet ja patjat

Uusien päiväkotien rakentamisen hankinnat ja peruskorjaukset

- 2025

Kriteeripankista löydät kriteereitä vastuullisiin hankintoihin

- Motivan ja KEINO-osaamiskeskuksen tarjoama maksuton www.kriteeripankki.fi on kaikille avoin palvelu. Vastuullisuuskriteereitä voi suodattaa hankintakategorian ja vastuullisuustavoitteen perusteella. Käytössä on myös vapaasanahaku.

KRITEERISTÄ LÖYTYVÄT TIEDOT:

- > Kriteerin taso: edelläkävijä vs. perustaso
- > Kopioitava kriteeriteksti
- > Todentamistapa
- > Perustelut, mihin vaatimus vaikuttaa tai miksi se on hyödyllinen

KRITEERIPANKIN KRITEERIT OVAT:

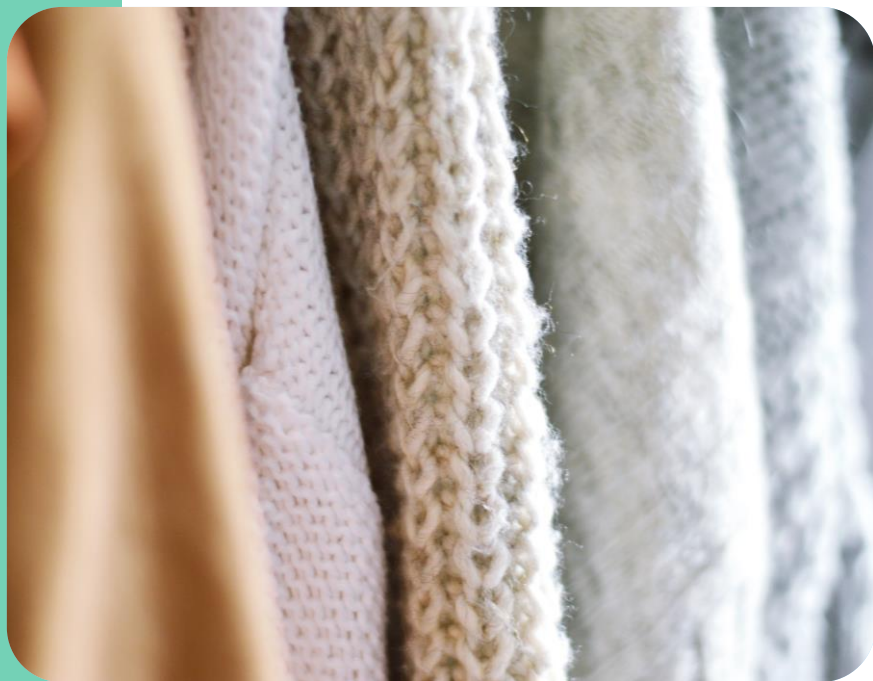
- > Markkinatilannetta vastaavia eli kriteerit täyttäviä tuotteita/palveluita on saatavilla
- > Markkinaa kannustavia
- > Hankintalain mukaisia eli syrjimättömiä, todennettavia, vertailukelpoisia ja hankinnan kohteeseen liittyviä

Kriteeripankissa julkaistavat kriteerit:

- vastuullisuuskriteerit työvaatehankintoihin
- green deal -sopimusyhteistyössä kehitetyt haitallisten aineiden vähentämiseen ohjaavat kriteerit tekstiilihankinnoille

Hankintayksikkö tarkistaa ja asettaa aina itse kriteerien tason omien tavoitteiden, tarpeiden, resurssien ja markkinakartoituksen perusteella.

Tarkemmin ja laajemmin tekstiilien kiertotaloutta käsittelevät seuraavat oppaat

Tutustu oppaisiin:

- [Opas vastuullisiin ja laadukkaisiin tekstiilihankintoihin, 2023.](#)
[Motiva Services Oy.](#)
- [Näkökulmia kierrätysmateriaalin hyödyntämisestä julkisissa hyvinvointialan tekstiilihankinnoissa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 292.](#)

Tutustu julkaistuihin kriteereihin:

Green deal –kriteerit: [Siivous- ja puhtauskemikaalit](#)

Green deal kriteerit: [Ulkoleikkivälineet ja –kalusteet](#) (sis. Ohjeet hankkijoille ja rakentamisurakan tuotehankintaan)

Green deal kriteerit: [Sisäleikkivälineet](#) (sis. ohjeita sekä hankintayksiköille että yrityksille)

Green deal kriteerit: [Sisäkalusteet ml. patja](#) (sis. ohjeita sekä hankintayksiköille ympäristömerkin käyttöön)

Kemikaaliturvallinen varhaiskasvatus - Yhdessä kohti terveellistä tulevaisuutta

Tietoa uudesta kemikaaliohjelmasta, green deal -sopimuksen taustoista ja tavoitteista, kemikaaliturvallisuuteen tähtäävistä hankintakriteereistä ja käytännön esimerkkejä hankinnoista, joissa on pyritty vähentämään päiväkotiympäristön kemikaalikuormaa.

Tutustu aineistoon:

<https://www.hankintakeino.fi/fi/ajankohtaista/tapahtumat/kemikaaliturvallinen-varhaiskasvatus-yhdessa-kohti-terveellista>

KEINO: Kemikaalit julkisissa hankinnoissa – itseopiskelumateriaali:

[Itseopiskelumateriaali on kolmiosainen](#) ja se koostuu seuraavista jaksoista:

Osa 1: Minkälaisia ovat haitalliset kemikaalit ja miten ne vaikuttavat meihin ja ympäristöön?

Osa 2: Kemikaalit ja julkiset hankinnat

Osa 3: Julkisten hankintojen kemikaalitietoutta

Lisäksi tutustuttavaksi: <https://www.ekotuki.fi/kemikaaliviisaat-julkiset-hankinnat/>

KEINO

Kestävien & innovatiivisten
julkisten hankintojen
verkostomainen osaamiskeskus

Lisätietoa:

jenni.rovio@motiva.fi

janne.keranen@motiva.fi

[@hankintakeino](https://twitter.com/hankintakeino)

[@keino-osaamiskeskus](https://www.linkedin.com/company/keino-osaamiskeskus)

[@hankintakeino](https://www.youtube.com/channel/hankintakeino)

hankintakeino.fi